

Višje sodišče v Ljubljani
Civilni oddelek

VSL Sodba II Cp 1240/2018
ECLI:SI:VSLJ:2018:II.CP.1240.2018

Evidenčna številka:	VSL00017665
Datum odločbe:	28.11.2018
Senat, sodnik posameznik:	Katarina Marolt Kuret (preds.), mag. Matej Čujovič (poroč.), Barbara Krpač Ulaga
Področje:	CIVILNO PROCESNO PRAVO - OBLIGACIJSKO PRAVO - POGODBENO PRAVO - VARSTVO POTROŠNIKOV
Institut:	kreditna pogodba - potrošniška kreditna pogodba - kreditna pogodba v CHF - posojilo v tuji valuti - tuja valuta - valutno tveganje - valutno razmerje - načelo prostega urejanja obligacijskih razmerij - nepošteni pogodbeni pogoji - načelo vestnosti in poštenja - pojasnilna dolžnost banke - informacijska dolžnost banke - ničnost pogodbe - sklenitvena faza pogodbe

Jedro

Prvi toženki so bila ob sklenitvi kreditne pogodbe primerno pojasnjena vsa tveganja ter prednosti in slabosti kredita v CHF. Ob danih informacijah je bila zmožna presoditi ekonomske posledice pogoja v pogodbi, ki je določal, da se odobri kredit v tuji valuti in način plačevanja mesečnih obrokov. Glavni pogoj pogodbe je bil jasen in razumljiv, stranka pa je z njim soglašala. Glede na ugotovljeno dejstvo, da je bilo toženki neposredno in na razumljiv način pojasnjeno, da lahko sprememba valutnega razmerja „požre razliko“ oziroma da se ji „podraži kredit“ na švicarske franke, pritožbeno sodišče pritrjuje razlogovanju prvostopenjskega sodišča, da nezapisano opozorilo v pogodbi ne pomeni ničnosti celotne pogodbe, saj je tožeča stranka svojo pojasnilno dolžnost korektno in popolno dejansko izvedla.

Izrek

Pritožba se zavrne in se sodba v izpodbijanem delu potrdi.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je ugodilo tožbenemu zahtevku, tako da je obdržalo sklep o izvršbi Okrajnega sodišča v Ljubljani z opr. št. VL 79867/2014 s 13. 6. 2014 v prvem odstavku delno v veljavi, v tretjem pa v celoti, in sicer, da sta toženki dolžni tožnici plačati 5.423,53 EUR s pripadki in 168,81 EUR izvršilnih stroškov z zakonskimi zamudnimi obrestmi (I. točka izreka). Za med postopkom plačanih 7.255,33 EUR je sodišče ustavilo izvršbo (II. točka izreka). Toženkama je naložilo plačilo pravnih stroškov tožnice v višini 2.995,59 EUR z zamudnimi obrestmi (III. točka izreka).

2. Toženki v pritožbi navajata, da tožnica ne more biti tožnica na podlagi zakona, da sodišče ni pristojno za odločanje in da tožba nima materialnopravne podlage. Kreditna pogodba v tuji valuti je nezakonita. Izvršba je bila preuranjena, dolg pa poplačan. Sodba je nepravilna in nezakonita. Dokaznega postopka ni mogoče dopolniti niti razjasniti. Toženki nista dolžni plačati stroškov izvedenca. Tožnico je zastopala napačna oseba. Predlagata, da sodišče tožbo zavrže, postopek izvršbe zoper njiju pa na podlagi zakona ustavi.

3. Tožeča stranka v pravočasnem odgovoru na pritožbo predlaga njeno zavrnitev.

4. Pritožba ni utemeljena.

5. Tožeča stranka in prva toženka sta 5. 3. 2008 sklenili kreditno pogodbo o nenamenskem gotovinskem kreditu (priloga A 1). Prva toženka je bila po navedeni pogodbi kreditjemalka, druga toženka pa njena porokinja. Prva toženka je s pogodbo pridobila kredit v znesku 36.885,10 CHF z dobo vračanja 96 mesecev. Prva toženka je zamujala z mesečnimi plačili, zato je tožeča stranka od pogodbe odstopila in vložila tožbo za izplačilo celotne, še ne plačane obveznosti. Vse to niti ni bilo sporno. Pritožbeno sodišče bo uvodoma odgovorilo na laične in tudi sicer zelo pavšalne pritožbene navedbe, v nadaljevanju pa bo opravilo preizkus v okviru razlogov, na katere je dolžno paziti po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena ZPP).

6. Sodišče prve stopnje je (bilo) pristojno za odločanje o zahtevku. Glede na zgoraj povzeta nesporna dejstva, ne moreta biti sporni ne aktivna legitimacija tožeče stranke, ne pasivna legitimacija toženk. Tožečo stranko je pred sodiščem zastopal pooblaščenec, kar je po ZPP možno. Sodišče prve stopnje je pravilno odločilo, da sta toženki dolžni plačati stroške izvedenke finančne stroke (ki jih je med postopkom začasno krila tožnica - 153. člen ZPP), saj toženki v sporu nista uspeli (154. člen ZPP).

7. Iz kreditne pogodbe (priloga A 1) izhaja, da je bila pogodba o deviznem kreditu sklenjena v tuji valuti (v CHF). Pogodbena obveznost toženk je bila torej določena v CHF in se z gibanjem tečajnega para EUR/CHF ni spreminjala, spreminjalo se je le breme izpolnitve, ki je posledica dejstva, da prva toženka dohodke prejema v evrih. Pozitivni predpisi sklenitve kreditnih pogodb v tuji valuti ne prepovedujejo, zato je v skladu z načelom prostega urejanja pogodbenih razmerij (3. člen OZ) sklenitev tovrstnih pogodb dopustna.¹

8. Sodišče prve stopnje je sicer pravilno uporabilo določila Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK) in določila Obligacijskega zakonika (OZ), vendar pa so za odločitev relevantne tudi določbe Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot) in Direktiva Sveta 93/13/EGS s 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (Direktiva). Za razlago Direktive (in posledično institutov ZVPot) je še zlasti pomembna praksa Sodišča ES. Sodna praksa slovenskih sodišč je v več odločitvah² povzela glavne točke prakse SES, na katere so vezana nacionalna sodišča.

9. ZVPot je v 23. členu vseboval določilo, da je ničen tisti pogoj, ki je nepošten do potrošnika. Sodišče mora v vsakem konkretnem primeru preučiti nepoštenost, tj. razjasniti: ali pogodbeno določilo pomeni znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank; ali je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika; ali je izpolnitev drugačna od pričakovanega in ali pogoj nasprotuje načelu vestnosti in poštenja.

10. Pri ugotavljanju kriterija ravnotežja pogodbenih pravic in obveznosti ter pri načelu vestnosti in poštenja, mora sodišče presojati predvsem naravo same storitve, vse okoliščine sklepanja pogodbe in dejavnost banke pri pojasnjevanju tveganja pri sklepanju kredita. Presoditi mora, ali je banka potrošnika seznanila z vsemi tveganji, za katere je vedela ali bi morala vedeti. Če potrošnika ni seznanila z določenim tveganjem, se mora sodišče vprašati, ali bi banka lahko pričakovala, da bi potrošnik, če bi vedel za informacije, kljub temu sklenil pogodbo. Če bi bilo razumno pričakovati, da je ne bi, potem gre za nepošten pogoj, ki pa ničnosti pogodbe ne povzroči v vsakem primeru. Povzroči jo le takrat, kadar pogodba brez nepoštenega pogoja ne more obstati. Pogodbeni pogoj je pošten, kadar je jasen in razumljiv. Jasen in razumljiv pa je takrat, kadar je potrošnik dobil od banke zadostno število informacij, da je bil sposoben oceniti ekonomske posledice, ki jih bo pogoj imel na njegovo trenutno stanje, in nato sprejeti poučeno in preudarno odločitev. Če sodišče pogoj spozna za jasen in razumljiv, potem presoja nepoštenosti ne pride v poštev. Šteje se namreč, da je potrošnik z razumljivim in jasnim pogojem soglašal. Po vseh naštetih merilih se lahko presojajo tako stranski kot tudi glavni pogoji pogodbe, v konkretnem primeru torej odplačevanje kredita v tuji valuti. Pomembno pa je tudi, da sodišče ugotavlja obstoj (ne)poštenosti pogoja v času sklepanja pogodbe in ne kasneje.

11. Sodišče prve stopnje je ugotovilo naslednja dejstva, ki so s pritožbo neprerekana in je zato je višje sodišče nanje vezano:

* praksa tožeče stranke pri potrošniških kreditih v CHF je bila taka, da se je potrošniku prikazal izračun kredita v CHF in v EUR;

* potrošniku, tudi toženki, je bilo pojasnjeno, da se lahko dvigne tako Euribor oziroma Libor, in da to predstavlja prvo tveganje kredita;

* potrošniku, tudi toženki, pojasnjeno, da drugo tveganje predstavlja valuta, pri čemer je bilo na izračunu jasno razvidno, koliko je bilo preplačila pri izračunu na Euribor in koliko pri izračunu na CHF;

* zaposlena in nihče drugi pri tožeči stranki ni vedel, da se bo CHF spremenil v primerjavi z EUR;

* vsakemu potrošniku je bilo pojasnjeno, da če bi se valutno razmerje spremenilo, to lahko „požre“ razliko oziroma se podraži kredit, vzet v CHF;

* posebnih grafov se potrošnikom ni izročalo, so jim pa povedali, da lahko tveganja spremljajo na Reutersovi spletni strani, če tega ne znajo, pa so v zaposleni pri tožeči stranki vsak dan dostopni za vprašanja;

* da je imel potrošnik, tudi prva toženka, možnost spremembe kredita z minimalnim stroškom konverzije;

* odločitev prve toženke za kredit v CHF je bila svobodna in prostovoljna;

* vse postavke, ki jih je zahtevala tožeča stranka v tožbi, so zajete v pogodbi;

* glavnica je bila ob odstopu od pogodbe pravilno diskontirana;

* tožeča stranka je 15. 4. 2014 pravilno odstopila od pogodbe.

12. Pritožbeno sodišče ocenjuje, da so bila prvi toženki ob sklenitvi kreditne pogodbe primerno pojasnjena vsa tveganja ter prednosti in slabosti kredita v CHF. Ob danih informacijah je bila po oceni pritožbenega sodišča zmožna presoditi ekonomske posledice pogoja v pogodbi, ki je določal, da se odobri kredit v tuji valuti in način plačevanja mesečnih obrokov. Glavni pogoj pogodbe je bil, po oceni sodišča, jasen in razumljiv, stranka pa je z njim soglašala.³ Glede na ugotovljeno dejstvo, da je bilo toženki neposredno in na razumljiv način pojasnjeno, da lahko sprememba valutnega razmerja „požre razliko“ oziroma da se ji „podraži kredit“ na švicarske franke, pritožbeno sodišče pritrjuje razlogovanju prvostopenjskega sodišča, da nezapisano opozorilo v pogodbi ne pomeni ničnosti celotne pogodbe, saj je tožeča stranka svojo pojasnilno dolžnost korektno in popolno dejansko izvedla.

13. Pritožba tako ni utemeljena, zato jo je pritožbeno sodišče pritožbo zavrnilo in sodbo sodišča prve stopnje v izpodbijanem delu potrdilo (353. člen ZPP).

14. Pritožnici s pritožbo nista uspeli, zato sami nosita pritožbene stroške (165. člen ZPP). Odločitev o tem je vsebovana v odločitvi o zavrnitvi njune pritožbe.

¹ Glej npr. sklep Višjega sodišča v Ljubljani z 9. 5. 2018

² Glej sodbo in sklep VSL II Cp 1977/2017 s 1. 3. 2018, sklep VSL II Cp 1592/2017 z 9. 5. 2018 in sodbo VS RS II Ips 195/2018 s 25. 10. 2018.

³ Primerjaj sklep VSL II Cp 1592/2017 z 9. 5. 2018, 9. točka.

Zveza:

RS - Ustava, Zakoni, Sporazumi, Pogodbe

Zakon o pravdnem postopku (1999) - ZPP - člen 153, 154

Obligacijski zakonik (2001) - OZ - člen 3

Zakon o varstvu potrošnikov (1998) - ZVPot - člen 23

Datum zadnje spremembe:25.02.2019